EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2025.10.6.
COM(2025) 623 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

az (EU) 2021/1229 rendelet 16. cikkében foglaltak szerint, az igazságos átmenet mechanizmus keretében biztosított közszektor-hitelezési eszköz 2025. évi végrehajtásáról

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

az (EU) 2021/1229 rendelet 16. cikkében foglaltak szerint, az igazságos átmenet mechanizmus keretében biztosított közszektor-hitelezési eszköz 2025. évi végrehajtásáról

1. BEVEZETÉS, A JELENTÉS CÉLJA ÉS HATÓKÖRE

2019 decemberében az Európai Bizottság európai zöld megállapodást fogadott el az Európai Unió és polgárai számára[1], amelyben emlékeztetett arra, hogy a Bizottság elkötelezett az éghajlat- és környezetvédelmi kihívások kezelése iránt, és megfogalmazta a méltányos és inkluzív módon végrehajtott átállás szükségességét.

A Bizottság 2020 januárjában az európai zöld megállapodáshoz kapcsolódó beruházási terv[2] részeként igazságos átmenet mechanizmust hirdetett meg annak biztosítása érdekében, hogy senki és egyetlen régió se maradjon le a klímasemleges gazdaságra való átállás során. A mechanizmus elsődleges célja, hogy támogatást nyújtson a leginkább érintett régiók és emberek számára, és segítse őket az átállás társadalmi-gazdasági költségeinek enyhítésében. Az igazságos átmenet mechanizmus három pillérből áll: 1. az Igazságos Átmenet Alap, 2. az InvestEU program keretében létrehozott célzott igazságos átmenet rendszer és 3. a közszektor-hitelezési eszköz (a továbbiakban: a hitelezési eszköz).

Ez a negyedik[3] éves végrehajtási jelentés, amely az (EU) 2021/1229 rendelet[4] (a továbbiakban: a közszektor-hitelezési eszközről szóló rendelet) 16. cikkének (3) bekezdésével[5] összhangban készült, a harmadik pillérre összpontosít. Célja, hogy tájékoztatást nyújtson a hitelezési eszköz végrehajtása terén eddig elért eredményekről.

Ezeket a jelentés a hitelezési eszköz végrehajtásának kezdetétől 2025. július 31-ig összesíti. A 2025. év fennmaradó részére vonatkozóan a következő jelentésben kell beszámolni a hitelezési eszközre vonatkozó jelentéstételi kötelezettségekkel összhangban (a részleteket lásd az 1.2. szakaszban). Ez a jelentés a hitelezési eszköz átfogó időközi értékelésének elemzéseire és következtetéseire támaszkodik, amelyeket a 3. szakasz ismertet.

A jelentés tájékoztatást nyújt i. a hitelezési eszköz keretében közzétett első pályázati felhívás eredményeiről a kilenc benyújtási határidőig, beleértve a potenciális projektpályázatokat is, ii. a technikai segítségnyújtásról, iii. a kommunikációról, iv. az elért eredményekről, beleértve a hitelezési eszközzel kapcsolatos kihívásokat és annak erősségeit, valamint v. a következő lépésekről.

---

1 A Bizottság közleménye – Az európai zöld megállapodás, COM(2019) 640 final, 2019.12.11.

2 A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A Fenntartható Európa beruházási terv – Az európai zöld megállapodáshoz kapcsolódó beruházási terv, COM(2020) 21 final, 2020.1.14.

3 Az első végrehajtási jelentést 2023. február 7-én nyújtották be az Európai Parlamenthez és a Tanácshoz, a második jelentést 2023. november 21-én, a harmadikat pedig 2024. szeptember 30-án.

4 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1229 rendelete (2021. július 14.) az igazságos átmenet mechanizmus keretében biztosított közszektor-hitelezési eszközről (HL L 274., 2021.7.30.).

5 A közszektor-hitelezési eszközről szóló rendelet 16. cikkének (3) bekezdése értelmében „*a Bizottság 2022-től kezdődően minden naptári évben október 31-ig jelentést ad ki a hitelezési eszköz végrehajtásáról. Az említett jelentés tájékoztatást nyújt a hitelezési eszköz végrehajtási szintjéről a célkitűzései, a feltételei és a teljesítménymutatói tekintetében*.”

A közszektor-hitelezési eszközről szóló rendelet 17. cikke értelmében el kell végezni a hitelezési eszköz időközi értékelését, és az időközi értékelésről külön részletes jelentést kell benyújtani az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak.

1.1. Az igazságos átmenet mechanizmus keretében biztosított hitelezési eszköz jogi és költségvetési kerete

A hitelezési eszközt a 2021. július 14-i (EU) 2021/1229 rendelet hozta létre.

A hitelezési eszköz általános célkitűzése az Unió 2030-as éghajlat- és energiapolitikai céljai és az Unióban legkésőbb 2050-ig megvalósítandó klímasemlegesség célkitűzése irányába történő, az (EU) 2021/1119 rendeletben[6] meghatározott átállásból fakadó súlyos társadalmi, gazdasági és környezeti kihívások kezelése a területi igazságos átmenet tervekben[7] azonosított uniós területek javára.

A hitelezési eszköz egyedi célkitűzése olyan közszektorbeli beruházások mozgósítása, amelyek a területi igazságos átmenet tervben meghatározott területek fejlesztési szükségleteit elégítik ki. Ehhez olyan projektek finanszírozását segíti elő, amelyek nem generálnak a beruházási költségeik fedezéséhez elegendő bevételfolyamokat, ezáltal pedig elkerüli az alternatív forrásokból származó potenciális támogatás és beruházás kiszorítását.

A beruházások széles köréhez nyújtható támogatás. A hitelezési eszköz támogathatja a megújuló energiába és a zöld és fenntartható mobilitásba történő beruházásokat, a zöld hidrogén előmozdítását, a hatékony távfűtési hálózatokat, a közkutatásokat, a digitalizációt, az intelligens hulladék- és vízgazdálkodáshoz szükséges környezeti infrastruktúrát, valamint a közegészségügyi kezdeményezéseket. Támogathat továbbá fenntartható energetikai, energiahatékonysági és integrációs intézkedéseket, beleértve épületek felújítását és átalakítását, a városfejlesztést és -rehabilitációt, a körforgásos gazdaságra történő átállást, a földterületek és az ökoszisztéma helyreállítását és szennyeződésmentesítését – figyelembe véve „a szennyező fizet” elvet –, a biológiai sokféleséget; valamint a tovább- és átképzést, a képzési és szociális infrastruktúrát, azon belül az ellátást nyújtó létesítményeket és a szociális lakásokat is[8].

A közszektor-hitelezési eszközről szóló rendelet összesen legfeljebb 1 525 milliárd EUR összegű uniós támogatást irányoz elő a hitelezési eszköz vissza nem térítendő támogatási komponensére (beleértve a technikai segítségnyújtási és tanácsadási támogatást is). 2024 februárjában az Európai Parlament egyetértését adta, a Tanács pedig egyhangúlag megállapodott a többéves pénzügyi keret kiadási felső határainak félidős felülvizsgálatáról, amelynek eredményeként a hitelezési eszköz költségvetése 150 millió EUR-val csökkent. Ezen újraelosztásokat követően a hitelezési eszköz számára rendelkezésre álló maximális költségvetés 1 375 milliárd EUR.

A hitelezési eszköz keretében az Európai Beruházási Bank (EBB) mint finanszírozási partner által nyújtott kölcsönöket az Unió által a közszektorbeli intézmények projektjeihez pályázati felhívást követően nyújtott vissza nem térítendő támogatásokkal ötvözik. Az EBB legfeljebb 7 milliárd EUR-t nyújt a hitelezési eszköz hitelkomponense céljára. Az EBB háromféle hitelt kínál a hitelezési eszköz keretében: beruházási hitelek (az EBB által közvetlenül finanszírozott önálló projektek), kerethitelek (más néven hitelprogramok, amelyek előre meghatározott projektek csoportját finanszírozzák közvetlenül) és közvetített hitelek, amelyek kisebb projekteket finanszíroznak az EBB pénzügyi közvetítőin keresztül.

A támogatási komponens költségfüggetlen finanszírozás formáját ölti, összegét a hitel százalékos arányában határozzák meg. Ez az arány 15 %, illetve 25 %, ha a projekt kevésbé fejlett régióban

---

6 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1119 rendelete (2021. június 30.) a klímasemlegesség elérését célzó keret létrehozásáról és a 401/2009/EK rendelet, valamint az (EU) 2018/1999 rendelet módosításáról (európai klímarendelet) (HL L 243., 2021.7.9.).

7 Az Igazságos Átmenet Alap létrehozásáról szóló, 2021. június 24-i (EU) 2021/1056 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 231., 2021.6.30.) 11. cikkében foglalt meghatározás szerint.

8 Lásd a közszektor-hitelezési eszközről szóló rendelet (6) preambulumbekezdését.

található[9]. Következésképpen a támogatás odaítélése az EBB vagy pénzügyi közvetítői által jóváhagyott finanszírozás függvénye[10]. A 2025 végéig tartó első támogatási felhívás a rendelkezésre álló költségvetést az Igazságos Átmenet Alap (IÁA) allokációinak arányai alapján osztja fel nemzeti részesedésekre. A 2026–2027-es időszakra vonatkozó második pályázati felhívás a fel nem használt nemzeti allokációkat fogja össze.

Az EBB mellett a Bizottság szorosan együttműködik az Európai Éghajlat-politikai, Környezetvédelmi és Infrastrukturális Végrehajtó Ügynökséggel (CINEA) is a hitelezési eszköz végrehajtása tekintetében. A CINEA felel a támogatások végrehajtásának költségvetési, jogi, pénzügyi és operatív vonatkozásaiért, míg továbbra is teljes mértékben a Bizottság felelős valamennyi szakpolitikai vonatkozású szempontért.

2. A hitelezési eszköz VÉGREHAJTÁSA

2.1. A hitelezési eszköz keretében közzétett első pályázati felhívás eredményei kilenc benyújtási határidő után

A hitelezési eszköz végrehajtásáról szóló legutóbbi jelentés óta a pályázati felhívás vonatkozásában három benyújtási határidő járt le. E három határidő alatt tizenegy támogatható pályázatot nyújtottak be, amelyek közül az értékelő bizottság nyolcat választott ki finanszírozásra. A legtöbb ilyen projekt esetében függőben van a hitelmegállapodás aláírása[11]. A benyújtott pályázatok a becslések szerint összesen 96 millió EUR összegű vissza nem térítendő támogatást igényelnek a Bizottságtól, és mintegy 658 millió EUR-t az EBB-től származó hitelek formájában[12]. Emellett egy pályázat elfogadhatatlan volt, továbbá három pályázatot (egyet-egyet Csehországból, Lettországból, illetve Írországból) nem választottak ki finanszírozásra, mivel azok nem érték el az odaítélési szempontokban előírt minimális pontszámot.

A hitelezési eszköz első pályázati felhívásának[13] 2022. július 19-i közzététele óta összesen 49 pályázatot nyújtottak be, amelyek közül 32-t nyilvánított támogathatónak, és 24-et választott ki finanszírozásra az értékelő bizottság. A pályázati felhívás egyes zárónapjainak eredményeit az I. melléklet tartalmazza. A finanszírozásra kiválasztott pályázatokban és a támogatási megállapodásokban megadott információk szerint ezek becsült összege 225 millió EUR a Bizottság által nyújtott vissza nem térítendő támogatások tekintetében, illetve 1,83 milliárd EUR az EBB által nyújtott kölcsönök tekintetében[14]. E jelentés elkészítéséig tíz, a hitelezési eszköz keretébe illeszkedő támogatási megállapodás aláírására került sor (további részletekért lásd a 2.2. szakaszt), 3 támogatási megállapodás előkészítését megszüntették[15], 12 támogatási megállapodást felfüggesztettek a hitel jóváhagyásáig, egy pályázatot pedig visszavontak a kiválasztás után.

A Franciaországra, Spanyolországra és Svédországra vonatkozó nemzeti kereteket teljes mértékben vagy majdnem teljes mértékben kihasználták. E tagállamok pályázói a hitelezési eszköz támogatására irányuló második pályázati felhívás 2025 őszén történő meghirdetésekor ismét

---

9 Lásd a közszektor-hitelezési eszközről szóló rendelet 11. cikkét.

10 Az igazságos átmenet mechanizmus támogatási mintamegállapodásának 18. cikke, elérhető a finanszírozási és pályázati portálon (europa.eu).

11 A pályázók külön-külön igényelnek kölcsönt az EBB-től/a pénzügyi közvetítőtől; ezért a kölcsönigénylési folyamat párhuzamosan zajlik a vissza nem térítendő támogatás elnyerésére irányuló pályázattal. A támogatási megállapodás aláírása a kölcsön jóváhagyásától függ. További részletekért lásd a hitelezési eszköz keretében közzétett pályázati felhívást: call-fiche_jtm-2022-2025-pslf_en.pdf (europa.eu).

12 Ez az összeg nem tartalmazza a tartaléklistára került pályázatokat.

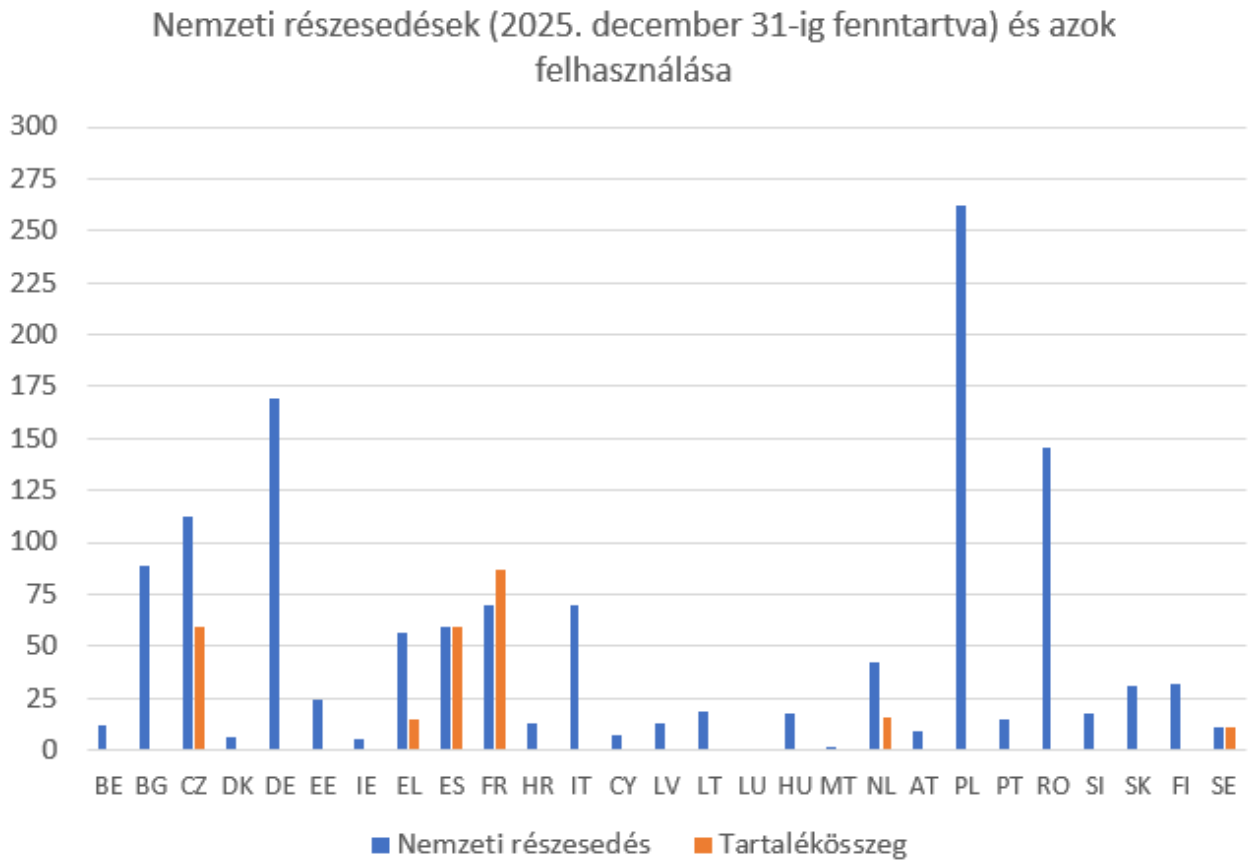
13 https://cinea.ec.europa.eu/funding-opportunities/calls-proposals/just-transition-mechanism-public-sector-loan-facility-call-proposals_en.

14 Ez az összeg nem tartalmazza a tartaléklistára került pályázatokat.

15 A pályázók kérésére vagy az EBB-kölcsön igénybevételének elmaradása miatt.

benyújthatnak pályázatokat a hitelezési eszköz támogatására. Ennek első benyújtási határideje 2026 januárjában lesz.

1 ábra: Nemzeti részesedések (2025. december 31-ig fenntartva) és azok felhasználása az odaítélt vagy értékelés alatt álló vissza nem térítendő támogatások keretében[16]

2.2. A hitelezési eszköz keretében finanszírozott projektek

A hitelezési eszköz értékelő bizottsága által eddig finanszírozásra kiválasztott projektpályázatok olyan ágazatokra terjednek ki, mint az energiahatékonyság, a kultúra, a szociális lakhatás, az egészségügy, a fenntartható szállítási infrastruktúra, a távfűtés és -hűtés, valamint a városok megújítása és városrehabilitáció. Az eddig finanszírozott projektek részletes felsorolása a 2. mellékletben található. Ami a tíz aláírt támogatási megállapodás hiteltípusait illeti, hét projekt önálló beruházási hitel, kettő pedig hitelprogramon alapul. 2025 júniusában aláírták a csehországi Nemzeti Fejlesztési Bank által az EBB forrásaiból nyújtott közvetített hitelhez kapcsolódó első támogatási megállapodást.

A közszektor-hitelezési eszközről szóló rendelet előírja a Bizottság számára, hogy tegyen jelentést a következő fő teljesítménymutatókról: a szén-dioxid-kibocsátás csökkentése, a létrehozott munkahelyek száma és az elért személyek száma. A hitelezési eszköz kedvezményezettjei által benyújtott információk alapján a szén-dioxid-kibocsátás-megtakarítás a becslések szerint évi 179 156 tonna. A hitelezési eszköz által finanszírozott projektek várhatóan közel 12 000 munkahelyet teremtenek, és a regionális fejlesztési igények kielégítése révén több mint 4 millió ember javát szolgálják. A közszektor-hitelezési eszközről szóló rendelet II. melléklete szerint strukturált összesített fő teljesítménymutatókat bemutató ábra a 3. mellékletben található.

2.3. A lehetséges projektpályázatok

[16] A nemzeti allokációk a 2021-2027-es többéves pénzügyi keret felülvizsgálata utáni értékeket képviselnek.

Az EBB-vel és a hitelezési eszköz más érdekelt feleivel folytatott eszmecserék alapján tizennégy tagállamban van folyamatban a projektpályázatok előkészítése, amelyek benyújtására még sor kerülhet a hitelezési eszközzel összefüggő első vagy második pályázati felhívásban. Ezek a lehetséges pályázatok a megújuló energiával, az energiahatékonysággal, az egészségügyi ellátással, a vasúti infrastruktúrával, a vízgazdálkodással, a megfizethető lakhatással vagy a kultúrával kapcsolatosak. A hitelezési eszköz jövőbeli igénybevételét nehéz felmérni. Bár az első pályázati felhívásban nem valószínű a teljes támogatási költségvetés felhasználása, a második pályázati felhívás (2026–2027) lehetőséget kínál. A Bizottság tudomása szerint az EBB jelenlegi ütemtervében szerepelnek olyan lehetséges projektek, amelyek akár 400 millió EUR összegű vissza nem térítendő támogatást is jelenthetnek. A várható projektpályázatok némelyike jelenleg igénybe veszi az InvestEU tanácsadó központ által kínált tanácsadási szolgáltatásokat. Ezekről a megbízásokról további részletek a 4. szakaszban és a 4. mellékletben találhatók.

Emellett a hitelezési eszköz keretében nyújtott tanácsadási támogatás iránti igény azokban a tagállamokban figyelhető meg, amelyek már felhasználták nemzeti allokációikat. E tagállamok pályázatait várhatóan a hitelezési eszköz második pályázati felhívása keretében nyújtják be.

3. A HITELEZÉSI ESZKÖZ VÉGREHAJTÁSÁVAL KAPCSOLATBAN LEVONT TANULSÁGOK

A Bizottság a hitelezési eszköz végrehajtása során feltárt néhány kihívást és erősséget, és a következő szakaszokban leírtak szerint intézkedéseket hozott a végrehajtás előmozdítása érdekében.

3.1. Kihívások

A hitelezési eszköz első pályázati felhívásának közzététele óta eltelt közel három év után a felhasználási arány a teljes költségvetés 17 %-át teszi ki. Ez főként annak tudható be, hogy az indulás egybeesett más alapok (azaz az Igazságos Átmenet Alap, az Európai Regionális Fejlesztési Alap[17], a Kohéziós Alap[18] vagy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz[19]) programozásával, amelyek vonzóbb feltételekkel (magasabb társfinanszírozási arányokkal) nyújtottak finanszírozást hasonló projektekhez. Emellett elismerték, hogy a hitelezési eszköz végrehajtása tagállamonként jelentősen eltérhet olyan paraméterek alapján, mint a nemzeti szinten rendelkezésre álló alternatív finanszírozási források nagyságrendje, a kiforrott projektek rendelkezésre állása, az igazságos átmenetre vonatkozó stratégiák eltérő szintje, valamint a támogatható tagállami kedvezményezettek adósságalapú eszközökre vonatkozó megközelítése. A nemzeti hatóságok is eltérő mértékű támogatást nyújtottak a hitelezési eszköz használatának előmozdításához, és e tekintetben például Csehország, Görögország vagy Franciaország nagyon aktív volt.

A hitelezési eszköz előtt álló, a korábbi éves végrehajtási jelentésekben részletesen leírt korlátok többsége továbbra is fennáll. Ez különösen igaz a legnagyobb nemzeti kerettel rendelkező tagállamokra (Németország, Lengyelország, Románia), ahol nem vagy szinte egyáltalán nem nyújtottak be pályázatokat. Ezekben a tagállamokban az alacsony szintű felhasználás okaiként a következő konkrét tényezőket azonosították:

– a hitelezési eszköz nemzeti allokációi az Igazságos Átmenet Alapról szóló rendelet szerinti forrásallokációk arányát követik. Ennek eredményeként a legmagasabb allokációval rendelkező tagállamok ugyanazok a két eszköz esetében. Ezek tehát elsősorban az IÁA keretében rendelkezésre álló források elköltésére összpontosítanak, tekintettel arra, hogy e források

[17] Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) (europa.eu).
[18] Kohéziós Alap (KA) (europa.eu).
[19] Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz) (europa.eu).

felhasználására korlátozott idő áll rendelkezésre[20]. Emellett a projektek teljes költségvetésében (Németország, Lengyelország, Románia) az IÁA nagyobb arányú támogatást kínál,

– jellemzően ezek a tagállamok az egyéb alapok legnagyobb kedvezményezettjei is, ezért korlátozott lehet a kiegészítő források felvételére és a további tervezett projektek azonosítására való képességük (Lengyelország, Románia),

– nemzeti forrásokból vonzóbb és könnyebben hozzáférhető finanszírozás áll rendelkezésre a tagállamban (Németország),

– a kisebb kedvezményezettek adósságszintje megnehezíti az adósságalapú eszközök alkalmazását (Lengyelország), illetve az állami hitelfelvételre vonatkozó nemzeti szabályozások megakadályozzák a támogatható kedvezményezettek hitelfelvételét (Szlovákia, Németország),

– az EBB által a közvetlen hitelnyújtási műveletekhez igényelt hitel minimális összege (12,5 millió EUR), valamint a kisebb projekteket szolgáló közvetített hitelezés lehetőségeinek hiánya (Csehország),

– eljárási szempontból a projektek előkészítése csak a területi igazságos átmenet tervek elfogadása után kezdődhetett meg, ami egyes tagállamok esetében további időt vett igénybe. Ezen túlmenően ez a közvetlen irányítás alá tartozó új eszköz nem volt képes a megosztott irányítású hatóságok rendszerszintű támogatására.

A hitelezési eszköz végrehajtása során felmerült kihívások részletesebb elemzésére és értékelésére a hitelezési eszköz 2025 júniusában kibocsátott félidős értékelése keretében kerül sor.

3.2. Erősségek

E kihívások ellenére jelentősen nőtt az érdeklődés a hitelezési eszköz iránt. A hitelezési eszköz legjelentősebb erőssége a tematikus rugalmassága a fő kohéziós politikai alapok keretében kiírt támogatási felhívások kiválasztási szempontjaihoz képest. Ez lehetővé teszi a projektgazdák számára, hogy az adott régiók fejlesztési szükségleteihez igazított projekteket finanszírozzanak. Ez különösen igaz Franciaországra, ahol a hitelezési eszköz olyan finanszírozási igények fedezéséhez járult hozzá, amelyeket más uniós finanszírozási programok nem támogattak. Ezenkívül az aláírt támogatási összeg 70 %-át kitevő azonnali előfinanszírozás szintén vonzó elemnek tekinthető a hitelezési eszköz kedvezményezettjei számára.

Emellett Csehországból is nagyszámú pályázatot nyújtottak be, és még továbbiak várhatók. A Csehországban tapasztalható magas szintű felhasználás lehetséges okai között megemlíthető a kisebb beruházások finanszírozásának lehetősége az EBB és a Cseh Nemzeti Fejlesztési Bank között aláírt megállapodás által biztosított közvetített finanszírozás révén, továbbá a hitelezési eszköz előmozdítására irányuló technikai segítségnyújtás rendelkezésre állása, valamint az, hogy az ország általában készen áll az igazságos átmenet mechanizmus keretében nyújtott finanszírozás felhasználására. Görögországból, Hollandiából, Írországból, Lengyelországból és Svédországból is nyújtottak be projekteket, és még továbbiak várhatók más tagállamokból, mielőtt a jelenlegi

[20] Az Igazságos Átmenet Alap költségvetése a többéves pénzügyi keretből és az Európai Helyreállítási Eszközből vagy más néven a NextGenerationEU-ból (NGEU) származó forrásokból áll. Az Igazságos Átmenet Alap elfogadott programjain belül az NGEU forrásai a 2022. és 2023. évi költségvetési kötelezettségvállalásokra összpontosulnak, míg a többéves pénzügyi keret forrásai 2021 és 2027 között oszlanak meg. Ennek eredményeként az Igazságos Átmenet Alap költségvetésének 70 %-a az első két éves részletre koncentrálódik. A Bizottság visszavonja azokat az összegeket, amelyeket nem használtak fel előfinanszírozásra, vagy amelyekre vonatkozóan a költségvetési kötelezettségvállalások évét követő harmadik naptári év december 31-ig nem nyújtottak be kifizetési kérelmet (ez az úgynevezett „N+3” szabály); további információk az Igazságos Átmenet Alapról: InfoRegio – Igazságos Átmenet Alap (europa.eu).

pályázati felhívás lezárul 2025-ben. A többéves pályázati felhívás stabilitása, amelyet nem érintenek hirtelen változások, hozzájárul a hitelezési eszköz finanszírozása iránti növekvő érdeklődéshez.

A hitelezési eszköz keretében 2025 őszén kiírásra kerülő második felhívás esetében az igénybevétel várhatóan tovább fog nőni, mivel addigra már programozásra kell, hogy kerüljenek vagy kimerülnek a jobb feltételeket kínáló egyéb finanszírozási források, és tovább nő a hitelezési eszköz ismertsége. Különösen a NextGenerationEU által támogatott uniós programok szembesülnek konkrét időbeli korlátokkal. Emellett a hitelezési eszközzel összefüggésben kiírandó második felhívást a továbbiakban nem korlátozzák majd a nemzeti részesedések, ezért i. azok a tagállamok, amelyek 2025 végéig kimerítették vagy várhatóan ki fogják meríteni a nemzeti részesedésüket, továbbra is igénybe vehetik azt, és az eszköz elindításának időszakához képest több idejük lesz a tervezésre; ii. a legalacsonyabb nemzeti részesedésekkel rendelkező tagállamok még inkább érdekeltek lesznek a támogatás felhasználásában, mivel a kért támogatás már nem fog a nemzeti részesedések alapján meghatározott összegre korlátozódni. Ez lehetővé teszi a hitelezési eszköz számára, hogy jobban kiszolgálja azokat a régiókat, ahol a legnagyobb a kereslet, és ahol kiforrott projektek vannak.

Továbbá közel két évvel a hitelezési eszköz végrehajtásának megkezdése után megerősítést nyert, hogy a hitelezési eszköz vissza nem térítendő támogatási komponense egyértelmű hozzáadott értéket képvisel a zöld átállás által leginkább érintett régiókban végrehajtandó fontos közberuházások támogatására irányuló EBB-hitelek iránt olyan közszektorbeli intézmények részéről mutatkozó kereslet tekintetében (a költségvetési átcsoportosítások alternatívájaként), amelyek egyébként nem lennének optimális beruházási helyzetben. A hitelezési eszköz összességében vonzó finanszírozási feltételeket kínál a piacon általában rendelkezésre álló eszközökhöz képest, ami különösen fontos a Covid19 által okozott gazdasági válságból és az Oroszország Ukrajna ellen indított agressziós háborújának folyamatos gazdasági következményeiből eredő gazdasági korlátok leküzdése szempontjából.

A támogatási komponens hatékonyságát az első jóváhagyott beruházások alapján kiszámított magas pályázati multiplikátor támogatja. A mozgósított összes beruházás és a hitelezési eszköz keretében nyújtott vissza nem térítendő támogatás átlagos aránya 12; ez az arány 5,5 és 21,3 között mozog. Ez annyit jelent, hogy a hitelezési eszköz keretében nyújtott 1 EUR összegű vissza nem térítendő támogatás átlagosan 12 EUR összegű beruházást mozgósít a kedvezményezettek szintjén, beleértve az EBB-hitelt is.

3.3. A Bizottság által a kihívások kezelése érdekében hozott intézkedések

A Bizottság a CINEA és az EBB támogatásával továbbra is folytatja a hitelezési eszközzel kapcsolatos tájékoztatási tevékenységet. Valamennyi tagállamot megkeresték, és lehetőséget kaptak arra, hogy igénybe vegyék a hitelezési eszközzel kapcsolatos külön tájékoztató ülést, amelyen a Bizottság, a CINEA és az EBB ismertette a hitelezési eszköz általános jellemzőit és a pályázati eljárást. Különböző találkozókra került sor valamennyi tagállam képviselőivel.

A nemzeti és regionális hatóságokat célzó promóciós tevékenységek kezdeti szakaszát követően a Bizottság arra összpontosított, hogy fokozza a közszolgáltatásokhoz kapcsolódó különböző ágazatokban tevékenységet folytató potenciális pályázók tudatosságát. A Bizottság több brüsszeli székhelyű szövetséget is felkeresett, amelyek Európa-szerte olyan ágazatokban tevékenykedő intézményeket képviselnek, mint például a kultúra, a távfűtés és -hűtés, az elosztórendszer-üzemeltetők, az egészségügy, az oktatás, a lakhatás vagy a hulladékgazdálkodás, és bemutatta tagjaiknak a hitelezési eszközt.

Pozitív tendencia figyelhető meg a hitelezési eszköz potenciális kedvezményezettek általi ismerete tekintetében. Ezt először is jól szemlélteti a hitelezési eszköz igénybevételének mértéke és az eszköz keretében tervezett projektek fejlődése, valamint az is, hogy egyre több projektgazda keresi meg a Bizottságot konkrét kérdésekkel a hitelezési eszközzel kapcsolatban. Az InvestEU tanácsadó

központ keretében végrehajtott, az EBB által nyújtott tanácsadási szolgáltatások döntő szerepet játszanak a hitelezési eszköz általi finanszírozsra alkalmas projektek Unió-szerte történő kidolgozásában. Ezekről az erőfeszítésekről e jelentés következő szakasza tartalmaz további részleteket.

Ezen túlmenően a Bizottság és az EBB a meglévő szabályok felülvizsgálatával közösen erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy megkönnyítse a hitelezési eszköz hozzáférhetőségét a kisebb kedvezményezettek és projektek számára, valamint hogy több, a nemzeti fejlesztési bankok által közvetített hitel álljon rendelkezésre. Először is, a Bizottság és az EBB közötti megállapodásban a közvetített hitel minimális összegét 2023 szeptembere óta 2 millió EUR-ról 1 millió EUR-ra csökkentették[21]. Másodszor, az EBB-vel kötött igazgatási megállapodás 2024 szeptemberében történt módosításával feloldották a nemzeti fejlesztési bankoknak és intézményeknek a hitelezési eszköz végrehajtásában az EBB pénzügyi közvetítőjeként való részvételére vonatkozó adminisztratív megállapodásban foglalt korlátozást. Ezen erőfeszítésekkel összhangban, a hitelezési eszköz keretében kiírt pályázati felhívásra 2024-ben benyújtották a közvetített hitelekhez kapcsolódó első projekteket a Cseh Nemzeti Fejlesztési Bank részvételével. A Bizottság és az EBB más nemzeti fejlesztési bankokat (pl. DE, PL, SK, NL, SI, BG, IT, FR) is tájékoztatott a hitelezési eszköz végrehajtásában való lehetséges részvételükről. Jelenleg azonban csak romániai és francia pénzügyi intézmények tervezik, hogy az EBB közvetítőjeként finanszírozást nyújtanak a támogatható projekteknek. Az EBB és a Bizottság számos nemzeti és regionális fejlesztési bankkal felvette a kapcsolatot, hogy megvitassák a lehetséges részvételüket. Az időközi értékelés szerint a pénzügyi közvetítők alacsony igénybevételének oka a tagállamokban az ilyen termékek iránti alacsony kereslet vagy az EBB feltételei.

A Bizottság az EBB-vel együttműködésben minden egyes aláírt támogatási megállapodásra vonatkozóan sajtóközleményt tesz közzé. Emellett a CINEA nyilvános online eredménytáblát működtet, amelyen megjelenik az általa kezelt összes program, köztük a hitelezési eszköz is. Az eredménytábla az egyes programok keretében támogatott projektekre vonatkozó naprakész információkat tartalmaz, a közöttük létrehozott kereszthivatkozásokat biztosít, továbbá lehetőséget nyújt adatok kinyerésére további felhasználás céljából. A hitelezési eszköz projektjeinek további láthatóságát a Kohesio[22] és az uniós finanszírozási és pályázati portál[23] is biztosítja, ahol projektismertető adatlapokat tesznek közzé.

4. TECHNIKAI SEGÍTSÉGNYÚJTÁS

Az EBB tanácsadó szolgálatai rendelkezésre állnak az InvestEU tanácsadó központ keretében a támogatható projektek előkészítéséhez, kidolgozásához és végrehajtásához[24]. 2025. július végéig Bulgáriában, Cipruson, Csehországban, Görögországban, Franciaországban, Romániában, Spanyolországban és Svédországban nyújtottak tanácsadói segítséget a kedvezményezettek részére a hitelezési eszköz támogatása érdekében[25]. A tanácsadói megbízatások listája a 4. mellékletben található. Emellett 2025-ben uniós szintű horizontális megbízatás indul azzal a céllal, hogy a hitelezési eszköz második pályázati felhívása előtt felhívják a figyelmet a szóban forgó pályázati felhívásra azzal a céllal, hogy létrejöjjön az Unió-szerte támogatható tervezett projektek portfóliója, valamint hogy a projektgazdák (Görögország és Ciprus kivételével, amelyek célzott tanácsadási

---

21 Lásd a hitelezési eszköz keretében kiírt pályázati felhívás 2023. szeptember 25-én bevezetett módosítását.

22 Lásd az EU által társfinanszírozott projekteket.

23 Lásd az uniós finanszírozási és pályázati portált.

24 További részletekért lásd a hitelezési eszközről szóló első végrehajtási jelentés 2.1.4. szakaszát és a hitelezési eszközről szóló második végrehajtási jelentés 2.2. szakaszát.

25 Cipruson, Görögországban és Franciaországban a tanácsadási tevékenységek egy részét már a hitelezési eszköz bevezetése előtt elindították, és ezért más forrásokból, például az Európai Beruházási Tanácsadó Platformból (Görögország) és az InvestEU tanácsadó központ fenntartható infrastruktúrára vonatkozó keretéből (Ciprus és Franciaország) finanszírozták.

megbízatásban részesülnek) segítséget kapjanak olyan projektek megtervezéséhez, amelyek sikerrel pályázhatnak a hitelezési eszköz támogatására. A javasolt uniós szintű megbízatásnak az a célja, hogy keretet biztosítson a hitelezési eszköz keretében nyújtandó, különböző típusú tanácsadási támogatás nemzeti és regionális szintű megtervezéséhez, beszerzéséhez és nyújtásához, és ezáltal maximalizálja a tanácsadási szolgáltatások alkalmazásának hatékonyságát a következő 3 évben.

Az EBB tanácsadó szolgáltatás támogatást az egyes projektgazdák egyedi igényeihez igazítják, és az a megfelelő projektek azonosítására vonatkozó általános iránymutatástól és a beruházási programok előkészítéséhez nyújtott upstream támogatástól a projektfejlesztési tanácsadásig és a hitelezési eszközből nyújtott támogatásra irányuló pályázatok támogatásáig terjed. Emellett az EBB részt vett a tevékenységek terjesztésében, felmérésében és szűrésében azon projektek azonosítása és támogatása érdekében, amelyek a hitelezési eszköz keretében finanszírozásban részesülhetnek.

E kezdeti tapasztalatok alapján, illetve annak előmozdítása érdekében, hogy a jövőben növekedjen a hitelezési eszköz által nyújtott támogatás iránti igény (a részleteket lásd az 5. szakaszban), az EBB a tanácsadási tevékenységek fejlesztését tervezi öt munkafolyamat mentén:

i. **Közvetlen tanácsadás** az egyéni projektgazdák és az önálló beruházási hitelek hitelfelvevői számára a tanácsadási szolgáltatások széles skálája révén az előkészítési és a végrehajtási szakaszban, beleértve a vissza nem térítendő támogatás elnyerésére irányuló pályázatokkal kapcsolatos segítségnyújtást is.

ii. **Kapacitásépítési támogatás** a jellemzően kisebb méretű projekteket összevonó nem banki intézmények számára adminisztratív és működési kapacitás létrehozásához az alprojektek nagy számának hatékony szűréséhez, kiválasztásához, rangsorolásához, nyomon követéséhez vagy más módon történő koordinálásához.

iii. **„Közvetett" tanácsadási támogatás** a közvetített hitelek vagy kerethitelek végső kedvezményezettjei számára egységes támogatási csomagok révén, amelyek célja a pályázatok megalapozottságának és az alkalmazandó hitelezési politikáknak való megfelelésének a javítása.

iv. **Piacfejlesztési tanácsadás** tagállami szinten a hitelezési eszközből nyújtott támogatás iránti potenciális kereslet azonosításához, valamint annak megállapításához, hogy a hitelezési eszköz keretében rendelkezésre álló pénzügyi termékek megfelelőek-e.

v. **Szűrés, felmérés és terjesztés** a hitelezési eszköz használatának népszerűsítése, a megfelelő projektek azonosítása és rangsorolása, valamint a hitelezési eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatás elnyerésére irányuló pályázatokkal kapcsolatos általános iránymutatás érdekében.

Az EBB által az InvestEU tanácsadó központon keresztül kínált szolgáltatások kiegészítéseként Csehország, Görögország és Szlovákia kérésére a Bizottság tanácsadási szolgáltatásokat biztosított azzal a céllal, hogy felhívja a figyelmet a hitelezési eszközre, valamint projektpályázatok azonosítása és kidolgozása céljából. Csehországnak a Bizottság nyújt technikai segítségnyújtást, míg a Szlovákiának nyújtott támogatásra a Technikai Támogatási Eszköz keretében kerül sor[26]. Mindkét szerződés keretében a szolgáltatások széles körét nyújtják, úgymint tájékoztatás, a potenciális kedvezményezettek mozgósítása a területi igazságos átmenet tervek régióiban, valamint a projektötletek szűrése.

Görögország szélesebb körű támogatásban részesül a Technikai Támogatási Eszköz keretében az igazságos átmenet mechanizmus mindhárom pillérének végrehajtásához. Emellett Görögország

[26] Technikai Támogatási Eszköz (TSI) (europa.eu).

kérte a JTP Groundwork[27] keretében rendelkezésre álló támogatást a Peloponnészosz régióban a projektek azonosításához és ezt követően a hitelezési eszközből való finanszírozás iránt benyújtandó projektpályázatok kidolgozásához.

A Bizottság és az EBB részt vesz a tanácsadási feladatok végrehajtásának nyomon követésében, biztosítandó, hogy azok kiegészítsék a kedvezményezett tagállamokban végzett más tanácsadási tevékenységeket.

5. A KÖVETKEZŐ LÉPÉSEK

A közszektor-hitelezési eszközről szóló rendelettel összhangban 2025 második felében második pályázati felhívást tesznek közzé. A felhívás közzétételéhez szükséges előkészítő munka 2025 elején kezdődött. A Bizottság 2026-ra három benyújtási határidőt irányoz elő, az utolsó benyújtási határidőt pedig 2027 februárjára tűzi ki annak érdekében, hogy elegendő idő álljon rendelkezésre az összes támogatási megállapodás 2028 vége előtti aláírására.

Ezen túlmenően a Bizottság a CINEA-val és az EBB-vel együttműködve továbbra is felhívja a figyelmet a hitelezési eszközre annak biztosítására, hogy a potenciális pályázók megértsék az ajánlatot, és képesek legyenek támogatásra pályázni. Röviddel a második pályázati felhívás közzététele után egy tájékoztató napot rendeznek.

Az InvestEU tanácsadó központhoz kapcsolódó megbízatása keretében az EBB folytatja a hitelezési eszköz végrehajtását a potenciális projektek azonosítása és átvilágítása, a projektgazdáknak és az érintett hatóságoknak nyújtott tanácsadási támogatás, valamint uniós, nemzeti és regionális szintű célzott találkozók és rendezvények révén.

6. KÖVETKEZTETÉSEK

A hitelezési eszköz célja annak biztosítása, hogy a klímasemleges gazdaságra való átállás igazságos és társadalmilag fenntartható módon menjen végbe, tekintettel a közszférának a piaci hiányosságok kezelésében betöltött kulcsfontosságú szerepére. A területi igazságos átmenet tervek viszonylag friss elfogadása, valamint a kohéziós politika (többek között a területi igazságos átmenet tervek) jelenleg zajló félidős felülvizsgálata alátámasztja, hogy a hitelezési eszköz továbbra is releváns a zöld átállás által leginkább érintett régiók jelenlegi szükségleteinek kielégítése szempontjából.

A hitelezési eszköz által támogatható ágazatok nagy száma relevánssá teszi az Unió 2030-ra vonatkozó éghajlat-politikai céljainak és az Unióban 2050-ig megvalósítandó klímasemlegességi célkitűzésnek az elérését, miközben biztosítja, hogy senki és egyetlen régió se maradjon le, amit az értékelés is megerősített.

Közel három év telt el a hitelezési eszköz keretében kiírt első pályázati felhívás közzététele óta, és egyre több projektpályázatot nyújtanak be, továbbá több potenciális projekt kidolgozás alatt áll. Emellett a hitelezési eszköz kialakítása – amint azt néhány már jóváhagyott projekt is bizonyítja – lehetővé teszi az új Bizottság néhány új szakpolitikai prioritásának, például a lakhatási válságnak a kezelését is. Emellett a legtöbb kiválasztott projekt közvetlenül hozzájárul az Unió éghajlat- és energiapolitikai céljainak teljesítéséjez azáltal, hogy csökkenti a szén-dioxid-kibocsátást.

A hitelezési eszköz értékelő bizottsága 2025. július 31-ig kiválasztotta a projektpályázatokat, amelyek mintegy 225 millió EUR becsült támogatási összeget képviselnek. Tíz támogatási megállapodást írtak alá, és elkezdődött a megfelelő projektek végrehajtása.

[27] InfoRegio – Igazságos Átmenet Alap (europa.eu).

A Bizottság a CINEA-val és az EBB-vel együttműködve a 2027-ig tartó második pályázati felhívás során továbbra is törekedni fog a hitelezési eszközben rejlő lehetőségek teljes körű kiaknázására azáltal, hogy figyelembe veszi az értékelés megállapításait is.